

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven
uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer
adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

J. Keuning / Culemborg

Een mens van God

Paulus bijvoorbeeld (2)

— Philippenzen 4 : 4-7 —

Juist omdat Paulus ook maar een mens is, net zo zwak als wij, net zo broos als wij, net zo kwetsbaar en machteloos als wij, juist daarom kunnen we al die onmogelijke woorden die hij schrijft toch niet naast ons neerleggen. Ook niet die onmogelijke woorden uit hoofdstuk 4.

Onmogelijk.

Want hoe kun je je nu verblijden, als je aan alle kanten zo in de knoei zit?

Als alles mislukt lijkt? Als de twijfel je te pakken heeft?

En hoe kun je het dan nog opbrengen, vriendelijk te zijn? Altijd bedacht op wat je voor de mensen om je heen kunt doen?

Hoe kun je dan nog zonder zorg zijn, als je eigen toekomst en de toekomst van de mensen die je even kostbaar zijn als jezelf zo dreigend is, zo uitzichtloos?

En wat kan de vrede van God nu beginnen tegen de schreeuw van je hart, tegen al die gedachten die je naar beneden trekken?

ADRESWIJZIGING

Met ingang van 21 oktober aanstaande verandert het adres van de redactie.

Het adres wordt dan: Dovenstel 45

8446 SH Heerenveen
tel. 05130-20476.

Wilt u vanaf die datum alle stukken bestemd voor de redactie naar bovengenoemd adres sturen?

Dit geldt niet voor stukken die bestemd zijn voor de rubrieken Kerknieuws en Nieuws uit breder kring. Gelieve die te (blijven) sturen naar: Kerknieuws Opbouw, Brugakker 36-22, 3704 LP Zeist, tel. 03404-50278.

Paulus zelf zal die onmogelijkheid wel gevoeld hebben.

Maar juist die onmogelijkheid maakt zijn blijdschap des te groter als hij schrijft: het kan toch. Ik heb het ondervonden. En jullie, lieve mensen, mogen het ook ondervinden: ik verblijd me met u allen. En verblijdt gij u evenzo met mij.

Want, we mogen ons verblijden in de Heer. De Heer, die nabij is, die er aan staat te komen. De Heer die zelf door al onze donkerheid is heengekropen en toen onweerstaanbaar in het licht is komen te staan, in het licht van God. Die Heer is in ons een goed werk begonnen, toen Hij ons aan Hem verbond. En Hij zal dan ook het werk dat Hij begonnen is tot een goed eind brengen. Jezus leeft. Geen macht kan nog verhinderen, dat wij voor God bestaan.

Dat is sterker dan onze nood. Dat is zo overwinnend dat alles wat ons beschadigt, hoe overweldigend ook, daarbij in het niet zinkt.

Dáárom ben ik — ondanks alles — zo blij. Mensen, doe met me mee. Juich met me mee. Zing met me mee. Wees blij met mij mee.

En wees vriendelijk met me mee. Waarom zouden we blijven steken in bitterheid en wrok? Waarom zouden we ons verzet nog afreageren op iedereen die in onze buurt komt? Waarom zouden we het niet aan ze laten merken: de Heer is nabij, is — hoe dan ook — nabij. Ons eerste woord voor de mensen mag „vrede“ zijn. En het laatste wat we aan hen doen mag nog „vrede“ zijn.

We zijn toch zeker in geen ding bezorgd? Omdat er geen kwaad ons overvallen kan, en geen ramp onafwendbaar boven ons hoofd kan hangen, of ook daarvan geldt: Hij maakt het kwade goed.

Natuurlijk, dat betekent niet dat het kwade niet toeslaat en het betekent zeker niet dat het kwade ons niets meer doet.

Maar wat het ons ook doet, — dat kunnen we toch allemaal kwijt aan God? Alles wat ons kapot maakt, alles waar we niet tegen kunnen, alles wat we zo graag zouden willen en alles waartegen we ons verzetten.

Dat kunnen we allemaal tegen Hem zeggen.

Als we het maar doen met dankzegging.

Als we maar blijven danken voor dat ene grote, dat al onze wensen te boven gaat: dat Jezus er is, — nabij. En dat zijn heil zeker is.

Als we maar blijven danken, ook al blijft ons niets meer over dan de pijn en de wanhoop. En al blijft er van ons niets anders over dan een krimpend, scheeuwend hoopje mens. Een mens die sterft in de kou.

Als we maar blijven danken. Dan worden onze harten en onze gedachten ook bewaard. Dan stroomt dat stervende hart toch weer vol met warmte en leven. Dan worden onze gedachten die onweerhoudbaar naar beneden worden getrokken, toch weer omgebogen naar boven toe, naar het licht toe.

Het kan eigenlijk niet. Want is het niet onontkoombaar dat ons hart breekt, en dat onze gedachten uit de rails vliegen, de afgrond in?

Maar als je op de rand van die afgrond het wéér allemaal tegen God zegt, — wat je zo graag wilt en wat je helemaal niet wilt, als je je weer vastgrijpt aan dat wat je leven heel móet maken: Jezus leeft, — dan gebeurt het toch. Dan worden je hart en je gedachten weer gezet op de weg van het leven. Echt, dan is er geen macht die nog verhinderen kan dat jij, een mens, voor God bestaat.

Nu, daarom is deze brief, geschreven in nood, zo overstromend van blijdschap. En daarom mogen wij dankbaar zijn, dat Paulus ook maar een mens was, net als wij. Want alleen zo worden zijn woorden voor ons de woorden van God.

IN DIT NUMMER

- 293 Ds J. Keuning, Een mens van God
- 294 Ds M. R. van den Berg, Hij zal over U heersen: Gebod of vloek?
- 295 Ds A. J. Moggré, Evangelieverbreiding (2 - slot)
- 296 D. W. L. Milo, Mensen die je niet vergeet
- 298 W. Smouter, Breukelen vanuit Utrecht

M. R. van den Berg / Groningen

Hij zal over U heersen: Gebod of vloek?

Dubbele vergissing

Zoals men in Gen. 1 : 28 een gebod gelezen heeft in plaats van een zegen en daardoor een verwrongen zicht op het wezen van het huwelijk kreeg, heeft men in Gen. 3 : 16 een ordinantie van God gezien in plaats van een vloek. En ook dat heeft geleid tot een verwrongen visie op het huwelijk en op de verhouding tussen man en vrouw in de maatschappij.

Wij zijn groot geworden bij een huwelijksformulier dat zei: „Na de val heeft God tot Eva en in haar persoon tot het ganse vrouwelijk geslacht gesproken: Tot uw man zal uw begeerte zijn en hij zal over u heerschappij hebben. Deze ordinantie Gods zult gij niet weerstaan, maar veel meer het gebod Gods gehoorzaam zijn.”

Deze woorden geven een duidelijke samenvatting van de traditioneel christelijke opvatting. Eeuwenlang is er gepredikt: de man moet over zijn vrouw heersen. Dat is een ordinantie, een gebod van God.

In feite ging men nog veel verder. Men zei niet alleen: de man moet over zijn vrouw heersen, maar ook: de man moet over de vrouw heersen. Evenals ten aanzien van Gen. 1 : 28 heeft men ook hier ten aanzien van Gen. 3 : 16 een dubbele vergissing gemaakt, die enorme consequenties heeft gehad. In Gen. 3 : 16 spreekt God over de relatie tussen de man en zijn vrouw in het huwelijk. In de christelijke traditie heeft men deze woorden echter op de verhouding tussen man en vrouw in het algemeen toegepast. Dat is de eerste vergissing met onnoemelijk verstrekkende gevolgen. De tweede vergissing betreft het karakter van Gen. 3 : 16. Men las er weer een gebod in, terwijl er in werkelijkheid helemaal niet van een gebod sprake is maar van een vloek.

Indammen

Een vloek is het tegenovergestelde van een zegen. Een zegen verrijkt het leven en doet het openbloeien. Een vloek knijpt het leven af en bedreigt het. Dat blijkt in de verzen 16-19 duidelijk. De zegen van de voortplanting wordt aangevochten door de pijn van de vrouw. De complementaire relatie van de man en zijn vrouw wordt bedreigd door autoritair optreden van de man. De vruchtbare aarde wordt weerbarstig en dreigt haar opbrengst te verstikken. En tenslotte wordt het leven zelf bedreigd en verslonden door de dood.

Al deze stuk voor stuk ingrijpende gevolgen van de opstand van de mens tegen God dragen hetzelfde karakter: ze zijn een straf, een vloek van God over de zonde en als zodanig door de mens zelf niet ongedaan te maken. Maar een vloek is niet hetzelfde als een gebod. Een gebod moet je naleven en uitvoeren. Een vloek onderga je. Een gebod van God mag je niet afzwakken. Maar pogingen om de doorwerking van de vloek en daarmee van de zonde af te remmen en in te dammen zijn legitiem. Gods gebod is ten leven. Zijn vloek breekt het leven af.

De mens — ook de christelijke mens — heeft altijd geprobeerd de doorwerking van Gods vloek in te perken. Hij heeft heel de geschiedenis door het onkruid, de dorens en de distels, bestreden. Niemand zal willen beweren dat daarmee een gebod van God overtreden wordt. Het is een goede, zelfs noodzakelijke zaak, al moet daar wel aan toegevoegd worden, dat de middelen waarmee hij tegenwoordig het onkruid vaak bestrijdt, erger zijn dan de kwaal zelf. Maar hoe rigoureuze de mens de bestrijding van het onkruid ook aanpakt, hij wordt de dorens en de distels nooit de baas.

Evenmin zal iemand in het feit dat, in vergelijking met vorige eeuwen, het sterftecijfer van vrouwen bij de bevalling en in het kraambed drastisch teruggedrongen is, een overtreding van Gods gebod zien. Want iedereen begrijpt dat we in de vermeerdering van de moeite van de zwangerschap niet met een gebod van God te doen hebben, maar met een vloek die door de mens weliswaar niet kan worden uitgeschaald, maar waarvan hij de gevolgen wel zoveel mogelijk mag proberen te beperken.

Fataal

Het merkwaardige — je moet zelfs zeggen: onbegrijpelijke — is nu, dat men heel goed beseft dat we in Gen. 3 : 16-19 niet met een gebod maar met een vloek van God geconfronteerd worden en dat men dan toch ineens een onderdeel van die vloek als een gebod is gaan lezen. Het begin van vers 16 leest men als een vloek, evenals de verzen 17-19. Maar op een onverklaarbare manier leest men plotseling het slot van vers 16 als een gebod. De tekst zelf geeft daar geen enkele aanleiding toe.

We stuiten hier op een diep ingevreten verwringing van wat de tekst wil zeggen, waarvan de gevolgen uiterst kwalijk (geweest) zijn. Door een vloek als een gebod te lezen verkeert men de tekst in haar tegendeel. Gods geboden zijn nl. ten leven. Ze hebben de bedoeling het leven te stimuleren en te bevorderen. Binnen het kader van Gods geboden kan de mens zich optimaal ontplooien. Maar een vloek doet

precies het omgekeerde. Een vloek is destructief. Ze bedreigt en beknot het leven. Een vloek bevordert de ontplooiing van de mens niet, maar remt die ontplooiing af en doet er afbreuk aan. Een vloek bevordert niet het leven maar de dood.

Door een vloek als een gebod te lezen, heeft men iets dat de dood in de hand werkt, gepresenteerd als iets dat het leven stimuleert. Dat kan alleen maar fatale gevolgen hebben. Voor een alcoholist is alcoholgebruik funest. Een arts die een alcoholist alcohol voorschrijft, bewijst hem geen dienst maar ruïneert hem. Wie een vloek als een gebod aan de vrouw voorhoudt, waaraan ze moet gehoorzamen, bevordert de ontplooiing van haar leven niet, maar breekt het af.

Thema

Eeuwenlang is de vrouw voorgehouden, dat ze zich gewillig onderwerpen moest aan de heerschappij van haar man. Dat werd haar voorgehouden als een gebod van God. Op die manier heeft men de verstoring en verwringing van de huwelijksrelatie tot norm verheven.

Het vervelende is, dat men vanuit deze fundamentele misvatting van Gen. 3 : 16 ook allerlei nieuwtestamentische gegevens ging lezen en interpreteren. Een heel frappant voorbeeld daarvan vinden we in de Statenvertaling en in de vertaling van het NGB bij Ef. 5. Beide vertalingen laten een nieuwe pericoop beginnen bij vers 22: vrouwen, weest aan uw man onderdanig. Daardoor wordt de suggestie gewekt, dat Paulus wil zeggen dat al-

pastorale notities

door
H. Amelink

Heilsorde

In het R.D. las ik dat Prof. dr C. Graafland in Genève op een Calvincongres gesproken heeft over de vraag of men zich voor het leren van een heilsorde kan beroepen op Calvin. Hij is tot de conclusie gekomen dat dat beroep „enigermate mogelijk is”.

Met de zogenaamde heilsorde maakte ik voor het eerst kennis op catechisatie. Ik weet het nog wat ik leren moest: roeping en wedergeboorte, geloof en bekering, rechtvaardigmaking, heiligmaking en verheerlijking. Later heb ik ontdekt dat mijn dominee me leerde de heilsorde van H. Bavinck uit de tweede druk van zijn dogmatiek. In de eerste druk was die orde nog anders. Alleen het feit al dat zo iets per druk kan veranderen maakt de zaak vrijwel belachelijk. Wie trouwens echt genezen wil van dat zoeken van een heilsorde kan te-

recht op blz. 535 van Honig's Gereformeerde Dogmatiek. De diverse heilsorden die verschillende gereformeerde theologen verzonnen hebben werken bevrijdend. Als het mogelijk is er zo verschillend over te denken dan hebben we duidelijk niet te maken met iets uit de Bijbel. Honig constateert dan ook terecht dat in de dogmatiek de heilsorde pas laat een zelfstandige plaats krijgt. Ik kan niet beoordelen of Prof. Graafland gelijk heeft als hij zegt dat het misschien mogelijk is het begin van zo'n heilsorde te vinden bij Calvin, maar als Graafland gelijk heeft dan pleit dat niet voor Calvin. Dan is dat het begin geweest van een onzalige ontwikkeling. Prof. Jager heeft er terecht laatst op gewezen in ons blad dat men de volgorde geloof-wedergeboorte niet moet omdraaien. Zo iets werkt verwoestend voor het geloofsleven.

Laatst moest ik kerken bij een ge-

meente van zeg maar de rechterflank van de gereformeerde gezindte. Daar werd in navolging van het gereformeerde piëtisme nog geleerd dat zelfonderzoek — vooral voor het avondmaal — een weg was tot Gods genade in Jezus Christus. Terwijl de Bijbel toch zo heel erg duidelijk leert dat God in Zijn genade altijd de eerste is. Dat blijft Hij ook. We moeten ons zelf wel onderzoeken. Maar of we in het geloof zijn. Niet of alle mogelijke staten en standen van het bevindelijke leven wel bij ons gevonden worden. En onderscheidenlijk preken is een goede zaak, als het geloof maar geloof wordt genoemd en ongeloof ongeloof en als we ongeloof niet voorstellen als iets goeds. Het is een grote bevrijding voor ieder persoonlijk en het zou een grote bevrijding zijn voor de gereformeerde gezindte als we van de doorgaande en de nadere reformatie terugkeerden naar de reformatie. Maar het klassiek-gereformeerde waarin ons geleerd is en wordt al ons heil bij Jezus Christus alléén te zoeken. Buiten ons zelf en niet bij ons zelf.

H. Amelink, Aalten

KERKELIJK LEVEN

Onkruid wieden

In de totaalsamenhang staat Ef. 5 : 22, als een van de concretisering van de algemene opdracht *elkaar onderdanig te zijn*. Er is dus geen sprake van dat Paulus hier zinspeelt op Gen. 3 : 16 en de daar uitgesproken vloek hier als een gebod presenteert. Paulus sprong niet zo slordig met de bijbeltekst om als wij vaak doen. In een christelijk huwelijk behoort de vrouw zich in dienst te stellen van haar man (vs. 22) en haar man behoort zich weg te cijferen voor zijn vrouw, zoals Christus zich weggecijferd heeft voor zijn gemeente (vs. 25). Een huwelijk waarin de man heerst over zijn vrouw, beantwoordt niet aan Gods norm, maar is scheefgegroeid. Zoals een boer onbekommerd de dorens en distels uit zijn akker mag trekken, zonder daar overigens ooit mee klaar te komen, zo mogen man en vrouw vrolijk het onkruid uittrekken, dat op hun huwelijksakker opschiet in de vorm van de autoritaire dorens en stekels van de mannelijke bezittersmentaliteit. Ook zij zullen daar overigens nooit mee klaar komen. De christelijke huwelijksethiek die van de vrouw gehoorzaamheid eiste aan de heerschappij van haar man en die aan de man deze heer-

Gefeliciteerd !

De heer drs H. Brouwer, bestuurslid van onze Persvereniging, nam dezer dagen afscheid als directeur van één der Hogere Technische Scholen te Amsterdam. Zijn 25-jarig directeurs-jubileum viel met dit afscheid samen. Ter gelegenheid van een en ander ontving hij uit handen van één der amsterdamsse wethouders het Officierskruis in de Orde van Oranje-Nassau. In zijn dankwoord zei de heer Brouwer o.a., dat hij zich in zijn leidinggevende functie altijd heeft laten inspireren door het voorbeeld van de hoofdmans te Kapernaüm, die ooit het opmerkelijke woord sprak: „... ik ben zelf een ondergeschikte met soldaten onder mij...” (Matth. 8 : 9). Van harte wensen wij de heer Brouwer geluk met deze koninklijke onderscheiding.

Bestuur en Redactie

leen vrouwen onderdanig moeten zijn. Maar dat bedoelt Paulus helemaal niet. Hij heeft in vers 21 juist gezegd: weest *elkander* onderdanig. Door de verzen 21 en 22 uit elkaar te trekken wordt het zicht op hun samenhang verduisterd en ziet men niet zo gemakkelijk, dat Ef. 5 : 22-6 : 9 een uitwerking zijn van het thema dat in vers 21 genoemd wordt.

Christenen behoren elkaar onderdanig te zijn, d.w.z. zich in dienst van elkaar te stellen. Vrouwen behoren dat ten opzichte van hun man te doen (vss. 22-24), maar mannen niet minder ten opzichte van hun vrouw (vss. 25-33). Kinderen behoren het te doen ten opzichte van hun ouders (6 : 1-3), ouders ten opzichte van hun kinderen (vs. 4), slaven ten opzichte van hun meesters (vss. 5-8) en heren ten opzichte van hun slaven (vs. 9).

serspositie toekeende op basis van de als een gebod gelezen vloek van Gen. 3 : 16, heeft eeuwenlang een caricaturaal ideaalbeeld van het christelijk huwelijk in stand gehouden en zichzelf de pas afgesneden de nieuwtestamentische gegevens in het juiste licht te zien. Maar er moet nog meer gezegd worden. Dat bewaren we voor het volgende nummer.

¹⁾ Het al genoemde huwelijksformulier ziet overigens ook in het zwoegen en zweten van de man voor zijn levensonderhoud een bevel van God („naardien het Gods bevel is, dat de man in het zweet zijn aanschijns brood zal eten”). De tekst zelf maakt duidelijk, dat het zwoegen en zweten niet als een bevel maar als een vloek het leven binnenkomen. Het zou de moeite waard zijn eens na te gaan in hoeverre deze omkering van een vloek in een bevel ons arbeids-ethos beïnvloed heeft.

A. J. Moggré / Rijswijk

Evangelieverbreiding (2 - slot)

Medewerkers of voorwerkers van God ?

Sommigen zijn dus geroepen. Niet allen en niet iedereen met een algemene boventijdelijke roeping. Die sommigen noemt de Schrift medewerkers Gods. Het is nog al een geliefde term. Maar in de Bijbel kom je voor zover ik weet deze term maar één keer tegen en wel in 1 Kor. 3 : 9. Dat is een merkwaardige tekst die even enige extra aandacht waard is. De naam medewerkers of medearbeiders van God beperkt deze tekst tot enkelen, tot diegenen alleen, die net als Paulus en zijn helpers arbeiden in het evangelie. Letterlijk staat er: *'Want Gods medearbeiders zijn wij; Gods akker, Gods bouwwerk zijt gij.'* Ook hier weer de enkelen van de evangelieverkondigers tegenover de gemeente. Evangelieverbreiding is een bijzonder werk voor bijzonder daarvoor toegerusten. Ook hier niet een tijdloze algemene uitspraak over het medewerker Gods zijn van de hele gemeente maar concreet beperkt tot de aanwijsbaar geroepenen, tot Paulus en z'n helpers.

Er is geen algemene roeping tot het opzettelijk verbreiden van het evangelie onder diegenen die 'buiten zijn'. De Schrift weet daar niet van. En degenen, die bijzonder en concreet in de tijd geroepen worden hebben toe te zien dat zij zichzelf van medearbeiders Gods niet promoveren tot vóórwerkers van God. Het staat niet aan een mens om Hem voor te schrijven deuren te openen of om Hem middelen en wegen op te dringen die wij uitkiezen en passend vinden. Het initiatief en de leiding is aan Hem. Hij moet het je duidelijk aanwijsbaar en vertelbaar op de handen zetten of voor de voeten leggen zonder dat je het zelf eigenmachtig opneemt en

naar je toehaalt. Van onze Heer schrijft Johannes, 5 : 19, dat Hij niets deed tenzij Hij het (eerst) de Vader zag doen. Zo zullen de geroepenen hun weg hebben te gaan en ook bij dit werk niet eigenmachtig het heft in handen nemen.

Toen Israël door de woestijn trok had het t.a.v. de marsroute en t.a.v. het moment van afbreken en halt houden geen stem in het kapittel. Medezeggenschap was er voor dat volk niet bij. Zodra de wolk zich verhief moesten zij opbreken; de route die de wolk koos hadden de Israëlieten maar af te wachten en te volgen. Bleef die wolk stilstaan en zolang die stilstond

hadden ze pas op de plaats te maken of het hen uitkwam en plezierde of niet. Dat is natuurlijk heel anders wanneer je achter een stierkalfbeeld op stap gaat omdat je dit uitkoos tot je god en dat vereert en dient. Over zo'n beeld heeft de mens zelf de beschikking. Wil je opbreken en vertrekken dan neem je dat beeld gewoon op om het voor je uit te dragen. Je beslist dan zelf over de marsroute en tegelijk bepaal je dan zelf waar je zult stoppen. Dan ben je zelf de baas. In de eigenwillige en zelfverzonnen godsdienst is het initiatief en het laatste woord aan de mens zelf. Het stierkalfbeeld zet je neer waar en wanneer je dat zelf wil.

In het christelijke leven is voor deze godsdienstige eigenwilligheid op te passen. Daar is het wachten op de HERE geblazen. Terecht schreef dr H. R. Rookmaaker in het reeds genoemde artikel dat hij het woord evangelisatie liever niet gebruikt om dan te vervolgen — en nu citeer ik weer —: „Het klinkt zo organisatorisch, zo „trouw aan de algemeen geldige beginselen zelf voor God iets te doen”, in plaats van dat wij wachten tot de HERE ons roept om iets in Zijn koninkrijk te mogen verrichten. Passief, deze houding? Zeker, want wij laten liever onze Vader in de hemel, Hij, die beter tijden en gelegenheden en mogelijkheden weet dan wij, de weg, de tijd en de omstandigheden bepalen. Zeker, passief, maar meen niet dat het een lichte en gemakkelijke taak zal zijn: Gods knechten hebben het altijd druk, daar Hij hen precies zoveel werk te doen geeft als zij aankunnen.

Opdat zij uw goede werken zien

Intussen dienen zich natuurlijk veel vragen of tegenwerpingen aan. Moet je dan als christen je licht niet laten schijnen voor de mensen? Heb

(vervolg op pagina 296)

D. W. L. Milo / Dalmally

Mensen die je niet vergeet

Iemand stuurde me een boek. Dat doet hij wel vaker. Blijkbaar bedoelt hij daarmee: lees dat nu eens en dien er je lezers mee. Het is een praktische methode om iemand aan het werk te houden. Maar het boek is er dan ook naar: dr J. J. Buskes gaf in zijn „Mensen die je niet vergeet” (Semper Agendo, Apeldoorn 1969) negentien kleine biografieën van interessante mensen, die voor ons het onthouden waard zijn. De twintigste is Buskes zelf, die door de opmerkelijke lezer gemakkelijk wordt ingevuld. Hij vertelt namelijk niets over zichzelf, dan wat in verband staat met zijn onderwerp.

Buskes (1899-1980) was een begaafd schrijver, een begaafd predikant, een begaafd denker; een in hoge mate interessant mens. Iemand die verteed werd door zijn liefde tot Jezus Christus en zijn gemeente. En die vanwege deze liefde zijn warme christenliefde uitdroeg aan zijn gemeentelieden, zijn geloofsgenoten van welke denominatie ook, en voorts aan heidenen, mohammelen en joden. In het bijzonder aan de wees, de weduwe en de verdrukte. Zijn rubriek „In de waagschaal” werd gevretten en gevreesd. Hij kon delicate dingen zo ontnuchterend eerlijk zeggen, dat je een schok van herkenning kreeg: het probleem was weg en je taak lag klaar!

Tegen een onzer predikanten waagde ik het eens te zeggen: Buskes is een stuk geweten van de gereformeerde gezindte. De goede man knikte instemmend en dankbaar; maar viel meteen terug in de rol van gereformeerde predikant en voegde er bruiks aan toe: maar een valse profeet is hij ook! En een ander predikant, tegen wie ik mijn waardering voor Buskes beled, antwoordde zorgzaam: maar ik geloof niet dat hij een der onzen is. U bent dus gewaarschuwd. Buskes is een omstreden man. Hij hoort niet bij ons clubje. Maar een man die je niet vergeet. Naar ik meen heeft ons blad bij zijn overlijden, enkele jaren geleden, weinig aandacht aan hem besteed. Laat we dat nu mogen doen. Door uit zijn boek te vertellen.

In zijn „Hoera voor het leven” (De Brug, Amsterdam 1959) heeft hij al

een aantal ontmoetingen beschreven met mensen en toestanden, die een rol in zijn leven speelden. Hij eindigde toen: „wij hebben van Godswege de opdracht, in een zondige en slechte wereld, met zondige en slechte mensen, en zondige en slechte ideeën, het leven dragelijk te maken; wat ruimte te scheppen om adem te halen, door het scheppen van een beetje recht en een beetje vrijheid; maar dat beetje recht en dat beetje vrijheid, in zichzelf onvolmaakt, worden groot als een afschaduwing van Gods recht en Gods vrijheid”.

Me dunkt: dit is nog geen valse profetie. Het had, in groter lijnen en forse formaat, door bijvoorbeeld dr K. Schilder kunnen zijn geschreven. Maar trok Schilder forse lijnen en rechte sporen — Buskes was de man van de fijne nuance, de kleine ets; ook van de dwarsliggers.

In het nu te behandelen boek is Buskes verder gegaan met zijn ontmoetingen. Sommige personen zijn opnieuw en nu breder behandeld. En als u benieuwd bent naar de namen — hier zijn ze: ds G. Wisse — Johan de Heer — ds Cornelis Vermaat — p—rof. dr H. J. Pos — prof. dr K. Schilder — De Vijf Doden — dr P. S. Gerbrandy — de voortrekkers van de NCSV — rabbi Sam de Wolff — prof. dr W. J. Kooiman — paus Johannes XXII — Albert Loethoeli — ds Martin Luther King — prof. dr Karl Barth — en het echtpaar dr J. M. de Jong-Schermerhorn.

Ik zei het al: de onvergetelijke man zelf, diedr J. J. Buskes heette, is uit zijn geschriften te proeven. In zijn voorkeur en afkeur; in zijn licht en donker; in zijn gegevens en weglatingen; in zijn oordeel en smaak; in zijn liefde en reserves. Neem een boek met honderd recensies uit één pen — en u kent de eigenaar van die pen.

—o—

Toen ds G. Wisse, virtuoos op het religieuze volksklavier, in 1920 de gereformeerde kerken verwisselde met de Christelijke Gereformeerde, schreef een onzer: „wij verliezen een begaafd spreker, een begaafd karakter verliezen wij niet”. In dit oordeel school machtig veel waarheid — maar gelukkig niet alles. Buskes, die Wisse van nabij kende, citeerde prof. Bolland, die hem in bescherming nam tegen harde rechters: „het hindert mij dat men zich van de dommen houdt, alsof er geen oudgereformeerd wolkje aan de lucht was — en dan bij wijze van wraakneming afgeeft op zijn ijdelheid, die hier buiten spel behoorde te blijven”.

Die ijdelheid was Buskes echt niet ontgaan. Toen hij — nog lid van de jongelingsvereniging op gereformeerde grondslag — Wisse voor een spreekbeurt vroeg en te horen kreeg dat hij uit „tijddreinen” van 40, 50 en

Vervolg van pagina 295

EVANGELIEVERBREIDING

je dan niet een leesbare brief van Christus te zijn? Roept de apostel Petrus niet op om bereid de zijn rekenschap af te leggen van de hoop, die in je is? Dat zal waar zijn maar dat is allemaal nog wat anders dan de opzettelijke verbreiding van het evangelie waarbij je de mensen met reclamemethoden via aanplakborden enz. probeert te trekken, de huizen ongenodigd binnendringt, iedereen en alleman met kunst en vliegwerk probeert te bereiken en waarbij je op die manier het evangelie opdringt aan wie er niet om hebben gevraagd of enige belangstelling daarvoor aan de dag hebben gelegd. Bovendien, wanneer onze Heiland in de bergrede Zijn discipelen opwekt hun licht voor de mensen te laten schijnen voegt Hij er aan toe: 'opdat zij uw goede werken zien en uw Vader, die in de hemelen is, verheerlijken'. Het heeft te maken met je levenswandel méér dan met evangelieverkondiging. Je licht laten schijnen, een leesbare brief van Christus zijn of hoe de Schrift het ook zegt — dat doe je wanneer je bent wat je hoort te zijn: een discipel van de Heer, een waar christen in de dagelijkse levenspraktijk, een hemelburger in de zin van Fil. 3 : 20. Schrijft de apostel Petrus dat je altijd bereid

moet zijn tot verantwoording aan al wie u rekenschap vraagt van de hoop die er is, dan maakt nauwkeurige lezing van de tekst zelf al duidelijk dat zij niet kan dienen tot ondersteuning van wat wij evangelisatie noemen. De tekst duidt op een *gezindheid*, eist de *bereidheid van het hart* tegenover degenen, die je iets vragen, die je ter verantwoording roepen en op je afkomen met de vraag: wat bezielt jullie christenen, wat voeren jullie in je schild? En in zo'n geval heb je natuurlijk een *ongezochte en onopzettelijke* gelegenheid om te getuigen, een gelegenheid die je dan ook dient te benutten. Want getuigen, dat mogen wij als discipelen van onze Heer. En dat in alle ernst en in alle eenvoud overal waar Hij daartoe gelegenheid geeft, een open deur schenkt. Dat hebben de Joden gedaan, die na de dood van Stefanus huis en haard moesten prijsgeven. Hun vlucht was bepaald geen geplande evangelisatiecampagne. Zij trokken al vluchtend het Joodse land door. De een vond hier een onderkomen, de ander daar, sommigen zelfs tot ver buiten het eigen land. Op deze zwerftochten spraken zij goed van hun Heer en van zijn kruis, van zijn dood en opstanding alsmede van het kruis dat zij zelf om Christus' wil te dragen kregen. Zo ontvingen zij veel gelegenheid om tegenover onwetende en nog niet in Christus gelovende medekerkleden, die zij op hun zwerftochten tegenkwamen, te getuigen van hun Heer en aldus rekenschap af te leggen van de hoop, die in hen was.

Goed onderscheiden

De gelegenheden benutten — daar moge de gemeente sterk in zijn. Zij doen zich voor in je huis, bij de weg en op je werk en zulke gelegenheden zijn er meer dan men meestal denkt. Hoewel ook niet altijd en overal. Soms word je de keel dichtgeknepen en kun je geen goed woord kwijt. Wat dan? In zulke situaties is het goed te bedenken dat de *Here Zich* een gemeente vergadert. Daarom zal de gemeente er goed aan doen te letten op wat God zelf in Zijn soevereine genade doet. Opent Hij of sluit Hij? Betoont men zich de boodschap van het evangelie waardig of onwaardig, Matth. 10? Opzettelijke evangelisatie mist in het algemeen de wijsheid van dit onderscheidend bezig zijn. Het onderscheidend getuigen let ootmoedig op wat onze hemelse Vader eerst doet en waar Hij voorgaat. Het is niet kunstmatig, opzettelijk onnatuurlijk, opdringerig, reclameachtig, rumoerig, gewild.'') Het klampt niet iedereen aan, maakt van de evangelieverbreiding geen razzia-werk. Terecht waarschuwde dr W. Aalders op zaterdag, 20 maart l.l. in de Marcuskerk te Utrecht op de jaarlijkse conferentie van de 'Kring van Vrienden van dr H. F. Kohlbrugge' voor ongeestelijk activisme. Daar ligt volgens zijn besef teveel Dacostiaanse, te veel Kuyperiaanse gloed in. Letterlijk schreef hij van een oude gezangregel: 'Zo, zo zien wij 't Godsrijk komen' het volgende: 'Zij doet ons te dopers, ten

75 gulden kon kiezen, antwoordde Buskes dat ze Wisse niet konden gebruiken, aangezien ze gewoon waren 100 gulden voor een lezing te betalen.

Maar aan de andere kant herkende hij ook het priesterlijke, bemiddelende element in Wisse's preken, „waarbij zijn preek een dialoog wordt en onze vragen en klachten, stilten en verrukkingen, in het spreken van God wordt opgenomen”. — Dat milde woord had ik in onze kerken nog nooit eerder gehoord; wel alle anecdoten.

Johan de Heer, „goed doorgewinterde zakenman en ras-evangelist”, speciaal van de Wederkomst, was een populair man: „Gods kudde”, zo zei hij, „bestaat niet uit giraffes maar uit schapen; je moet de voerbak zo hangen, dat ze er bij kunnen”. De Heer bracht het evangelie van Christus' wederkomst in een tijd, dat de theologie, laat staan de kerk, zich er nauwelijks mee had bezig gehouden. „Hij had een machtige secte kunnen opbouwen” (hij trok honderdduizenden) „maar hij had de kerk lief”.

„Door gereformeerde predikanten is De Heer onbarmhartig en onredelijk afgekraakt. Niet stijlvol en niet broederlijk”, getuigt Buskes. En hij voegt er aan toe: Johan de Heer had gedacht dat Assen (GS 1926) konsekwenties zou hebben: niet alleen ten aanzien van de eerste drie hoofdstukken van de Bijbel, maar ook de laatste drie. Dat werd hem een teleurstelling: men verletterlijkte enerzijds en vergeestelijkte anderzijds. — Al met al een broederlijke tekening van een simpele Bijbelkenner, die tallozen tot zegen is geweest en dingen beklemtoonde, welke de kerken al te zeer lieten liggen. Een eerherstel.

—o—

C. Vermaat was gereformeerd predikant in Makkum, toen hij door de uitspraken van de Asser Synode (1926) in moeilijkheden kwam en in het Hersteld Verband belandde, evenals Buskes zelf. In zijn goede tijd kon hij toornen tegen het confessionalisme, waarin de gereformeerde kerken verdrongen: „Men stelt het confessionalistische standpunt boven dat van het geloof; het resultaat is dat wij dienaren van de kerk en niet van Christus worden”. En „de verabsolutering van de confessie maakt het ons onmogelijk, de stem van de levende God te horen”. Hij wilde de gemeente geschaard zien: niet om een leerstelsel, maar om de persoon van Jezus Christus.

Op de duur liet hij zijn ambt los, menend dat hij dit om zijn hoogmoed niet waard was. Bijna dertig jaar leefde hij in armoede en eenzaamheid, door enkele vrienden bewaard voor psychiaters en behouden bij het geloof.

Een dwaas om Christus' wil, ten dode gedoemd, niet in eer en aller voetveeg. „Was hij niet die gestoorde dominé uit het hersteld verband?”, vroeg iemand later. Ja, dat was hij.

Maar voor zijn heengaan gaf hij in sobere woorden zijn belijdenis: „wij leuteren en kletsen zoveel over God — wij hebben zulke hoogmoedige gedachten over God — wij zijn zulke goddeloze wezens — God heeft mij mijn zonden vergeven — God is goed — ze hebben mij nooit verteld dat God goed is — ik ken mijzelf niet, God kent mij — God is goed”.

Prof. dr H. J. Pos, hoogleraar in taalwetenschap en klassieke letteren, diende de Vrije Universiteit van 1923-1932. Ging toen over naar de Stedelijke Universiteit. Aanvankelijk gereformeerd, dr Geelkerken volgend in het Hersteld Verband, werd het geloof voor hem „een gezichtspunt, van waaruit orde in de verwarring kan worden gebracht” — máár een illusie. Politiek schoof hij steeds verder naar links. Werde fel tegen de kerk en het christendom, hoewel nooit een aanhanger van een -isme. Buskes zegt van hem:

„zijn afwijzing van het geloof heeft mij altijd pijn gedaan. Om hemzelf en om de kerk, die zeker niet de oorzaak van zijn afwijking genoemd mag worden, maar die er wel aanleiding toe gaf en hem motieven aan de hand deed”. „Het is de schuld van ons, dat deze man van ons heenging. We hebben samen aan het avondmaal gezeten!”

De vijf ter dood veroordeelden waren uit de omgeving van Westmaas en hadden een gestrande Engelse piloot in oorlogstijd van eten en kleren voorzien. Ze kwamen in vijf cellen naast Buskes terecht, ook door de Duitse bezetting herhaaldelijk vastgehouden. Een goede cipier bracht Buskes in contact met de vijf. Hij sprak herhaaldelijk en pastoraal met hen. Allen kwamen uit kerkelijke gezinnen, maar „deden er niet meer aan”.

Toch vonden ze in de laatste weken voor hun dood het innerlijk vertrouwen terug. De jongste werd op zijn 22ste verjaardag gefusilleerd. In een briefje aan zijn ouders schreef hij ten afscheid: „lees eerst Romeinen 8 : 31-39 voor u verder leest”. En dan: „ik dank u voor alles. Mijn konijnen zijn voor zus, laat ze goed voor ze zorgen”.

Later zei Van Randwijk: „wat is de toekomst der mensheid waard, als de zorg voor de konijnen er niet meer in thuis hoort?”

De volgende week Buskes' herinnering aan dr K. Schilder, iemand die we evenmin vergeten.

methodistisch aan. Wij proeven er een messiaanse, chiliastische zuurdesem in van Engels-Amerikaanse oorsprong. Datzelfde ervaren wij nu ook bij de huidige Evangelicals en daarom valt het ons moeilijk ons bij hun gelederen aan te sluiten. In plaats van uit volle borst hun strijdliederen mee te zingen hebben wij de neiging om gedempter en ingehoudener over de komst van het Godsrijk te spreken. De ervaringen van de laatste twee eeuwen Nederlandse Kerkgeschiedenis, van vijf eeuwen hervorming, van twintig eeuwen christendom, hebben ons erg wantrouwig gemaakt ten aanzien van kruistochten-mentaliteit en zo dus ook van evangelisatie-campagnes en kerkersteningsmethoden.¹⁾

Over verkiezing en verwerping

Maar is de nood dan niet schreiend groot en kun je daar onbewogen onder blijven? Hij is heel groot en ieder van ons ervaart pijnlijk in eigen omgeving en in eigen gezin de waarheid van het Godswoord: Velen zijn geroepen maar weinigen uitverkoren. Dat zie je voor je ogen als je 's zondags naar de kerk gaat. Daar kun je het moeilijk mee hebben. Wat was Samuël bewogen om het lot van Saul. Je leest dan: Samuël droeg leed om Saul, 1 Sam. 15 : 35 en

16 : 1. Paulus kon de verwerping van het Joodse volk nauwelijks verwerken. Hij schrijft dan de bekende ontroerende woorden: 'Want zelf zou ik wel wensen van Christus verbannen te zijn ten behoeve van mijn broeders, mijn verwanten naar het vlees', Rom. 9 : 3. Hij had een grote smart en een voortdurend hartzeer vanwege zoveel afkerigheid. Niet allen bleken Israël te zijn, die van Israël afstamden. Pijnlijk en verdrietig maakte hij dat mee in de synagoge van Antiochië, Hand. 13, waar hij met Barnabas tot de conclusie moest komen, vs. 46, dat de Joden niets van het evangelie moesten hebben. Hij laat ze dan los met de woorden: 'Zie, nu wenden wij ons tot de heidenen'. Daarmee rustte hij in Gods verkiezing en verwerping. Gods verkiezing en verwerping, zoals die daar aan het licht kwamen in de tijd, toen, in de straten van Antiochië. Het geloof is niet aller. Samuël en Paulus hadden het daar moeilijk mee en dit is ook moeilijk te verwerken. Dat God zovelen passeert met z'n heil, dat Hij gedurende heel de oude bedeling alle volken behalve het Joodse liet gaan op hun zelf gekozen dwaalwegen en dat je daarbij van Zijn eigen volk in de woestijn moet lezen: in het merendeel van hen heeft God geen welgevallen gehad, 1 Kor. 10 : 5, — dát was een afschuwelijke werkelijkheid.

Een werkelijkheid waar intussen mee te rekenen is en waarin het-souvereine recht van de Almachtige te erkennen en te eerbiedigen is zodat je de hand op de mond legt. Van de profeet uit 2 Kron. 25 : 16 lees je de woorden: 'Toen hield de profeet op en zeide: 'Ik bemerk, dat God besloten heeft u in het verderf te storten; omdat gij dit doet en niet naar mijn raad luistert'.

Deze man Gods rustte in Gods verwerping-in-de-tijd en legde de hand op de mond. Het geloof is niet aller. De HERE verkiest en verwerpt, Hij opent en sluit en wij kunnen geen mens het geloof of belangstelling voor het evangelie in het hart geven.

Anderzijds, waar Hij mogelijkheden geeft, waar Hij een deur opent, waar je de Vader al bezig ziet, waar Hij verkiezend het voortouw neemt, daar mag je aan het werk en het evangelie verder dragen. En dan ook in Geest en in kracht. In de gemeente zij er een voortdurend gebed om vele van zulke gelegenheden.

¹⁾ B. Telder, 'Kerkblad' van Breda d.d. 15-12-1982. Men zie ook diens 'Reformatorisch Leven', pag. 120 e.v.

²⁾ 'Kerkblaadje' d.d. 30-4-1982.

W. Smouter / Dalfsen

Breukelen vanuit Utrecht

Droegen eerdere verslagen van de Landelijke Vergadering steeds de titel 'Breukelen vanaf de zijlijn', het verslag van 25 september zal 'Breukelen vanuit Utrecht' moeten heten. Praeses ds H. J. van der Kwast maakte dit meteen aan het begin van de vergadering duidelijk. Hij stelde namelijk nadrukkelijk vast, dat daar in Utrecht geen andere vergadering begonnen was, maar een laatste bijeenkomst van de Landelijke Vergadering die steeds in Breukelen gehouden is. Alleen was de samenstelling nu anders. In Breukelen waren namelijk vier afgevaardigden van elke regio aanwezig, die samen al in januari van dit jaar overeenstemming hadden bereikt over een Accoord van Kerkelijk Samenleven in veertig artikelen. Dat Accoord kon nu in Utrecht getoetst worden door afgevaardigden van iedere kerk afzonderlijk. Welnu, in de loop van die vergadering is het Accoord getoetst en na een aantal amendementen met ruime meerderheid goedgekeurd.

In zijn openingswoord stond ds Van der Kwast stil bij een woord van Prediker, die in Prediker 9:16 schrijft: Wijsheid is beter dan kracht. Iets dat Prediker toch volhoudt, ook al ziet hij heel goed dat dit een aangevochten waarheid is. Zie je het immers niet gebeuren, dat naar een arme, maar wijze man zelden wordt geluisterd? Vaak wordt wijsheid veracht. Maar de echte wijsheid is de vreze des Heren, en die wordt ten diepste door deze verachting niet geraakt, die is rijk in zichzelf. Denk aan Jezus als de man die wijs was, maar veracht. Voor de kerk de opdracht om te getuigen van die arme, maar wijze man. Sinds het kruis van Christus kan wijsheid in de kerk alleen nog maar de wijsheid des kruises zijn. Die wijsheid, zo besloot ds Van der Kwast zijn openingswoord, is ook in de kerk en in een kerkorde beter dan kracht, en God geve dat we daaruit mogen leven.

Inbreng uit Chicago

De vergadering, die helemaal gewijd was aan de kerkorde en aan het aanwijzen van een nieuwe roepende kerk, kende nog één toegevoegd agendapunt, namelijk een toespraak van Rev. Tymen E. Hofman, predikant van de Christian Reformed Churches te Chicago. Met deze kerken onderhouden onze kerken sinds kort Ecclesiastical Fellowship, kerkelijke gemeenschap. Dat is een beperkte vorm van correspondentie. Ds Hofman stond stil bij het ontstaan van de kontakten tussen beide kerken, die begonnen in '74 door een gesprek met prof. Veenhof. „Hij vertelde hoe hij twee keer in zijn leven was afgezet dus ik kan me wel indenken dat jullie zo tegen synodes zijn”, zo zei ds Hofman. Hij vertelde hoe zijn kerken, die op 3 oktober jl. 125 jaar beston-

den, in het begin slechts vier kerken en één predikant telden ('Het wonder van de negentiende eeuw' van H. Algra leert me, dat dat ds H. G. Klijn was, W.S.). Nu zijn het 800 kerken en 1100 predikanten, inclusief emeriti. Het Calvin College en het Calvin Seminary zijn de opleidingsinstituten van deze kerken, die ds Hofman omschreef als trouw aan de belijdenis. Hij sprak ook over een kleine groep van veront-rusten, die onder de naam MARS een eigen seminarie met vijf studenten hebben opgericht. Hij noemde de moeilijke vragen van de hermeneutiek als de oorzaak van deze volgens hem niet gerechtvaardigde verontrusting.

Geen letterknechten

Tenslotte wenste hij de afgevaardigden veel zegen bij het werk aan de kerkorde, waarover hij nog opmerkte: „Er zijn mensen die een boekje willen maken met regels voor alles maar dat gaat niet. Je moet een beetje ruimte houden voor de zin van de kerkorde”.

Een proeve van hoe dat in onze kerken toe zal gaan leverde praeses ds Van der Kwast meteen aan het begin van de kerkorde-discussies. In een van de eerder vastgestelde artikelen staat hoe zo'n voortgezette Landelijke Vergadering als die van Utrecht werkt. In dat artikel wordt onder meer bepaald, dat de notulen van de gewone L.V. uiterlijk twee maanden na afloop rondgestuurd moeten worden. Dit is echter zelfs nu, acht maanden later, nog niet gebeurd. Daar maakte de kerk van Den Haag schriftelijk op attent. Ds Van der Kwast: „Dat stáát inderdaad wel in artikel 38. Maar dat had in dit geval geen zin. Want in Breukelen zijn de ruim dertig artikelen waar we het nu over hebben

eenvoudig allemaal aangenomen. En: regels moeten wel uitgevoerd worden, maar alleen als dat zinnig is. We zijn geen letterknechten.” Dat is natuurlijk ook weer waar.

Vloed van amendementen

De eigenlijke discussie werd ingeleid door ds J. Bouma, rapporteur van de commissie die de redactie had over de 33 artikelen die nu getoetst moesten worden. Inhoudelijk, zo zei hij, is er vandaag niet zo gek veel meer te doen. Wel kunnen er nog schriftelijke amendementen worden ingediend en behandeld. Verder maakte hij duidelijk, dat de commissie geprobeerd heeft om met alle bezwaren rekening te houden, maar toch wilde blijven in de lijn der vaders, omdat zij van mening was dat dat in de lijn van de Schrift is.

Gevraagd werd om alle amendementen in één sprekersronde in te dienen. In deze ronde vroegen 15 afgevaardigden het woord. Een enkele spreker had wel 8 amendementen, zodat werkelijk een stortvloed op tafel kwam. De commissie heeft echter slechts weinig tijd aan de lunch besteed, en zij had 's middags bij monde van ds J. C. Janse haar oordeel over alle ingediende amendementen klaar. In dit verslag nu een paar punten daaruit, met voor de duidelijkheid meteen het antwoord van de commissie.

Allereerst kwam oud. P. Dubbeld aan het woord, die namens de kerk van Barendrecht erop aandrong dat de Preambule bij de uit te geven kerkorde opgenomen wordt. De Preambule is de verklaring die in 1974, ook in de Jeruzalemkkerk te Utrecht, aangenomen werd, en waarin onder meer wordt verklaard dat onze kerken haar eenheid allereerst en ten diepste ervaren in hetzelfde geloof, in de gehoorzaamheid aan het Woord van God en in de gemeenschappelijke belijdenis, en dat bij die eenheid het al of niet aanvaarden van een kerkorde geen breuk of verwijdering mag opleveren. Ds Janse bevestigde dat deze Preambule erbij hoort, en ds Van der Kwast liet dit ook nog door de afgevaardigden bekrachtigen.

Nogal geschrokken

De kerk van Enschede-Noord wilde bij monde van ds O. Mooiweer graag in de kerkorde opgenomen zien, dat het onderwerp van het peremptoir examen vooral de kerkelijke leer en het kerkelijk recht dient te zijn, en dat het aanbeveling verdient om op de christelijke feestdagen over de heilsfeiten te preken. Verder staat in het concept dat de doop bediend zal worden „zodra mogelijk is”, en daar zag Enschede-Noord graag aan toegevoegd „terwijl men zich dient te wachten voor onnodig uitstel”. De commissie vond deze toevoegingen

echter overbodig. Wel werd een redactionele verandering in het artikel over de tucht over ambtsdragers overgenomen.

Ds C. A. Versluis van Ermelo wees erop, dat art. 20 stelt, dat belijdende leden van andere gemeenten tot het avondmaal kunnen worden toegelaten „indien genoegzaam vaststaat dat zij zich in leer en leven als goede christenen gedragen.” Dit is echter zo stellig geformuleerd als een kerkeraad het van zijn eigen leden niet eens kan zeggen. Over het innerlijk oordeelt de kerk immers niet. De commissie was het hiermee eens, en stelde voor om te wijzigen in: „indien op goede gronden kan worden aangenomen”. Het voorstel van Ermelo om bij de uitgave van de kerkorde ook een deel van de besprekingen en van de toelichtingen op te nemen, werd echter niet door de commissie overgenomen. „We hebben niet zulke beste ervaringen met toelichtingen die in feite geen kerkelijke uitspraken zijn”, zei ds Janse.

Via ouderling P. Berghuis vroeg de kerk van Eindhoven om nu ineens de voorgestelde artikelen te aanvaarden. De kerken die daar nog moeite mee hebben hield hij voor, dat iedere gemeenschap nu eenmaal een vorm van zelfopoffering vraagt. Ds G. van de Brink van Overschie liet weten dat hij nogal geschrokken was van de vloed van amendementen. „Van de dingen die nog veranderd moeten worden, gaan we niet dood” zo meende hij. Aannemen, om later nog eens nauwkeuriger te kijken was zijn boodschap.

Principiële zaken doorspreken

Breda kon om uiteenlopende redenen niet zonder meer instemmen met de voorgestelde artikelen, liet oud. G. J. Cramer uit die gemeente weten. Toch wilde hij niet alles afwijzen, en daarom sloot hij zich aan bij het schriftelijk ingediende voorstel van Utrecht om een redactiecommissie te benoemen, die later zal rapporteren. Oegstgeest (oud. J. v. Dijk), Ten Post (ds M. Doornbos), Nijmegen (oud. K. Polderman) en Utrecht (oud. dr C. van der Leun) wilden ook uitstel, om verschillende principiële zaken goed door te spreken. De kerk van Utrecht richtte haar bezwaren schriftelijk en mondeling tegen art. 38, waarin Landelijke Vergadering en voortgezette zitting geregeld worden. Zij is van mening, dat dit artikel nog steeds niet bekrachtigd is. Volgens ds Janse is dit echter in 1976 al gebeurd.

Om nog twee amendementen van Utrecht te noemen: in art 20 over de bediening van het Avondmaal wordt uitdrukkelijk gesproken van „openbare belijdenis van het ware geloof”. Utrecht geeft echter de voorkeur aan de formulering van de catechismus: toegelaten zullen worden „al degenen die vertrouwen dat hun zonden om Christus’

wil vergeven zijn" etc. Ds Janse wees erop, dat hiermee onder andere de kwestie van kinderen aan het avondmaal gemoeid is. Hij legde zijn bezwaren daartegen uit en deelde mee dat de commissie dit voorstel niet wil overnemen. Dat gebeurde zowaar wel met een amendement op het eindeloos bijgeschaafde art. 34, over de binding aan kerkelijke besluiten. Deze besluiten worden volgens dat artikel nagekomen „tenzij dit besluit strijdig bevonden wordt met de Heilige Schrift of met het Accoord van Kerkelijk Samenleven". Utrecht vond, en de commissie was het daarmee eens, dat de Schrift en het Accoord zo wel erg op gelijke hoogte lijken te staan, en de formulering werd gewijzigd in strijdig „met de Heilige Schrift of ook als het niet overeenstemt met het Accoord van Kerkelijk Samenleven".

Procedurevoorstel en stemming

Toen alle amendementen behandeld waren door ds Janse, vroeg menig afgevaardigde zich af hoe het nu verder moest. Op dat moment kwam ds H. van Tongeren met een procedurevoorstel, mede namens ds Van de Brink, ds Mooiweer en oud. mr J. Meulink. Zij waren kennelijk bang dat alles in de mist zou eindigen, en deden daarom een zeer voorzichtig voorstel, met een commissie die weer aan de volgende Landelijke Vergadering rapporteert, met een aanvaarden „als uitgangspunt", en met een verzoek om bezwaren toch concreet te maken. Over dit voorstel werd wat heen en weer gesproken, maar toen merkte ds Van der Kwast op, dat eerst heel eenvoudig de vraag aan de vergadering voorgelegd kon worden: kunt u accoord gaan met deze artikelen, inclusief de amendementen die de commissie overgenomen heeft? Bij deze onverwachte wending kwam ds Van Tongeren met gezwinde spoed naar voren om het viermansvoorstel schielijk weer in te trekken. Namens de commissie vroeg ds Janse de vergadering om met de voorgestelde artikelen accoord te gaan, en stemming per gemeente volgde. Zes kerken waren afwezig zonder schriftelijk hun mening gegeven te hebben, vier kerken onthielden zich van stemming, tien waren tegen en 73 kerken stemden vóór. Tegenstemmers waren Dordrecht, Breda, Baarn, Groningen, Nunspeet, Nijmegen, Oegstgeest, Rijswijk, Ten Post en Utrecht.

Enschede 1984

Ds Van der Kwast constateerde dat de artikelen met grote meerderheid aangenomen waren, sprak zijn dank uit aan al degenen die er aan meegeewerkt hebben en vroeg om begrip van de kerken die tegen gestemd hebben voor het feit dat het nu een-

maal niet altijd lukt om de ander van je gelijk te overtuigen. Een paar dingen werden tenslotte geregeld. De beide kerken van Enschede zullen de volgende Landelijke Vergadering bijeen roepen, waarbij de praeses vroeg om dit niet vóór oktober 1984 te doen. De uitgave van de acta werd aan het moderamen toevertrouwd. De kerk van Utrecht werd belast met de controle op de financiën en afgesproken werd, dat het moderamen in overleg met de commissie voor Contact en Samenspreking een brief aan de Christelijke Gereformeerden zal schrijven. Met dankgebed besloot ds O. Mooiweer de vergadering.

Snippers

- ☆ Ds A. H. Algra, tweede praeses van de Landelijke Vergadering, had schriftelijk laten weten dat hij verhinderd was omdat er een boottocht van de gemeente Maassluis was. Ds Van der Kwast vond, dat we nu wel in het schip zaten omdat we een moderamenlid misten, maar op voorstel van een afgevaardigde werd besloten dit voor één keer maar te laten varen.
- ☆ Per amendement had Utrecht bezwaar gemaakt tegen het opschrift 'Huwelijksbevestiging' boven art. 24, en verzocht dit beladen woord te veranderen in 'Huwelijken'. Ds Janse: „Dat vinden wij wel goed, zet u er maar 'Huwelijken' boven."
- ☆ Scriba A. Snee las bij de stemming de verschillende kerken op: Wieringermeer, Wormer, IJsselmuiden, Jan..., eh: Zaan-dam!
- ☆ Vlak vóór de Landelijke Vergadering in Utrecht bijeen kwam, is de Vrijgemaakte 'Rehoboth'-kerk ter plaatse door brand verwoest. De politie vermoed opzet...
- ☆ Het moderamen zal veel mensen een grote dienst bewijzen wanneer het zeer spoedig komt met een heel eenvoudige, ruim verkrijgbare uitgave van het nu aangenomen Accoord van Kerkelijk Samenleven

Kerknieuws

Centrale Diakonale Konferentie — Op zaterdag 13 november a.s. wordt in het Verenigingsgebouw, Oranjest. 6 te Rotterdam-Overschie de Centrale Diakonale Konferentie gehouden. Aanvang 10.00 uur. (Tijdens de vergadering is de kerk telefonisch bereikbaar onder nr. 010-372227). Het thema van deze konferentie is: „Zorg voor het huwelijk". De gere-

formeerde gemeente van een halve eeuw geleden kende in haar midden nauwelijks de echtscheiding. Ongehuwd samenwonen kwam niet voor.

Nu is dat anders.

Wat zegt Gods Woord?

Hoe dienen de diakenen?

Sprekers zijn: Ds G. van den Brink te Rotterdam en A. H. Bergsma, arts te Kampen.

Het programma is als volgt:

- inleidingen en discussie.
- verslag van de Stichting voor Jeugdzorg en Maatsch. Werk van de Ned. Geref. Kerken.
- wat verder ter tafel komt.
- sluiting van de konferentie om ca. 16.00 uur.

Vanaf half tien is er gelegenheid een kopje koffie te drinken.

De lunch wordt verzorgd.

Presentielijst ligt ter tekening.

Belangstellende predikanten, ouderlingen en gemeenteleden zijn welkom.

Nieuws uit breder kring

NIEUWS over SUKRIT ROY, theologisch student van ACTS in Seoul, Zuid-Korea

In Opbouw van 2 april 1982 vroegen wij U om een bijdrage voor deze student, afkomstig uit India.

Hij maakte goede vorderingen met zijn studie en de Theologische Hogeschool wil graag, dat hij t.z.t. ook doctoraal examen doet. Uit het feit, dat hij met nog een student is uitgekozen om tijdens de laatste zomervakantie aan een taleninstituut Koreaans te leren, blijkt dat hij één van de betere studenten is.

Hij is geboren in West-Bengalen en wil na zijn studie graag daar een trainingscentrum voor jonge christenen opzetten, omdat er een schreeuwend gebrek is aan goed geschoolde predikanten en leiders, waardoor de kerk weinig of niet groeit. Sukrit Roy noemt de Bengalese kerken dood wegens gebrek aan leiderschap en toewijding. Van de 865 miljoen inwoners van India is slechts 3% christen.

Het kerkelijk leven van nu in West-Bengalen

Eerlijk gezegd zijn de kerken vandaag aan de dag volkomen bedorven door kerkpolitiek. De belangrijkste oorzaak daarvan is, dat de predikanten en kerkelijke leiders ongeschoold zijn. De dienst van God kan niet aan hen worden toevertrouwd. De kerk heeft geen geestelijk leven, is alleen druk op zondag en dat dan niet langer dan een uur, voor de kerkdienst, die door 1/4 van de hele gemeente wordt bezocht. De jonge mensen hebben tegenwoordig meer belangstelling voor wereldse organisaties; daarvoor

hebben ze meer over dan voor christelijk werk.

Een ander probleem is, dat de Bengalese christenen over het algemeen afkomstig zijn uit de lagere klassen. De kerken kunnen dan ook niet in hun eigen onderhoud voorzien; ze zijn afhankelijk van de zending in het buitenland. Maar nu de buitenlandse zendelingen vertrokken zijn, zijn de kerkgenootschappen corrupt geworden. Veel jonge christelijke leiders moeten met het oog op deze situatie getraind worden. Daar bid ik om en ik hoop dat het mijn toekomstige werk zal zijn om veel jeugd te trainen, zodat zij de opgevallende plaatsen van de eerste zendelingen kunnen innemen. Daarom hebben we grote behoefte aan Uw gebed.

Groeien de kerken

Dit is een moeilijke vraag om te beantwoorden. Voor zover ik weet neemt het aantal mensen, dat iedere zondag naar de kerk gaat, voortdurend af. Met Kerstfeest en Pasen gaan ze juist wel naar de kerk. We kunnen alleen maar zeggen, dat de kerken groeien door geboorte van kinderen, maar niet doordat iemand zich bekeert. Door onafhankelijke christelijke zendingsorganisaties komen er nu nieuwe gelovigen naar de kerken. Maar dat zijn er maar heel weinig. De belangrijkste oorzaken daarvoor zijn:

- a. niet-christenen hebben hun sterke religieuze basis.
- b. de mensen denken, dat het christendom een godsdienst van de Engelsen is, die lange tijd de heersers waren in India.
- c. het kastensysteem.
- d. gebrek aan christelijke leiders en predikanten, die getraind zijn.
- e. te veel afhankelijk van buitenlandse hulp (niet in eigen behoeften kunnen voorzien).
- f. armoede (druk bezig met het verkrijgen van het dagelijks voedsel, geen tijd om naar de kerkelijke activiteiten te komen).
- g. geestelijk dood.

Bid daarom alstublieft voor West-Bengalen of de Heilige Geest in het hart van elke christen mag werken, zodat er een grote opwekking mag komen.

God zegene U allen.

Tot zover Sukrit Roy.

Onze vorige oproep leverde de volgende bedragen op:

JAAS te V 100,—; JdeV te A 25,—; JB te W 25,—; AvW te U 100,—. GE te 's-G 50,—; AJB te L 50,—; JWB te K 15,—; PK te K 10,—; CB te E 10,—. Totaal f 385,—.

Hartelijk dank aan deze gevers en geefsters.

Wanneer U rekent, dat een jaar studeren aan ACTS f 6.000,— kost, begrijpt U dat meer giften erg nodig zijn.

Graag brengen wij U nog eens ACTS' voordelige manier van opleiden tot zendingsarbeid onder het oog: elke student, die geen Koreaan is, gaat na zijn studie terug naar zijn vader-

land, zodat hij geen moeite heeft met een taal- of cultuurbarrière, die onze zendingen moeten overwinnen, voordat zij aan het werk kunnen gaan.

Reformatorische Bijbelschool — Zaterdag jl. 18 september hield de Reformatorische Bijbelschool te Zeist 'Open Dag'. Met deze dag startte zij haar nieuwe cursusjaar en tegelijkertijd vierde de Stichting R.B.S. haar 10-jarig bestaan. Hoogtepunt van deze dag vormde 's middags de kerkdienst in de Oude Kerk te Zeist. Plm. 450 mensen woonden deze dienst bij.

Drs P. J. van Kampen, die als staflid vanaf het begin bij de school betrokken is, gaf een terugblik op 10 jaar onderwijs en vorming, groei en verandering op de bijbelschool; hij illustreerde tevens hoe vele studenten

hun weg hebben gevonden in kerkelijk werk, zendingsarbeid of in het godsdienstonderwijs.

Prof. dr ir. H. van Riessen, lid van de Raad van Advies van de Stichting R.B.S., sprak over het thema „Ref. Bijbelschool, reformatorisch”. Hij beschreef hoe het begrip 'reformatorisch' wordt weggedrukt door de in onze tijd gangbare onderscheiding tussen 'oecumenisch' en 'evangelisch'; hij schetste de oecumenische beweging in haar zorg voor de wereld en haar structuur en de evangelische beweging als gericht op de mens in zonde en nood. Het horizontale aspect enerzijds en de vertikale gerichtheid anderzijds, zag hij in het begrip reformatorisch verenigd. Ook belichtte hij het 'reformatorische' als leven van uit de diepe overtuiging van het menselijke faillissement t.o.v. God enerzijds en vanuit het besef van Gods nabijheid en genade anderzijds.

Mej. Harmke Visscher, oud-studente van de school, vertelde over haar werk als zendeling/verpleegster in een lepra-kolonie in Soedan.

Ds H. Koetsveld, Geref. pred. te Sliebrecht en waarnemend voorzitter van het Bestuur van de Ref. Bijbelschool, sprak in zijn slotwoord over de verwachting van de Here m.b.t. de toekomst van de school. Aan giften werd deze dag ruim f 30.000,— ontvangen, waaronder één gift van f 25.000,—. Dit was een geweldige bemoediging aan het begin van het nieuwe cursusjaar, waarin vóór eind december plm. f 400.000,— bijeen moet worden gebracht ter bestrijding van diverse kosten. De cursus 1982-1983 start met 33 nieuwe studenten waarmee het totaal aantal studenten die op de R.B.S. studeren op 66 is gekomen.

Afscheid van de R.B.S. — Vrijdag 10 september jl. werd aan de Reformatorische Bijbelschool een afscheidsreceptie aangeboden aan drie schiedende bestuursleden.

De heer G. van Oord uit Zeist, tot 1 januari jl. voorzitter van het bestuur en drs F. de Rooy en Mevr. H. Bakhuizen-Alberts, beiden uit Doorn, die per 1 september aftraden, zijn vanaf de oprichting actief bij de school betrokken geweest. Reden om hen wat in de bloemetjes te zetten.

Tijdens de receptie, die ook door meerdere oud-docenten en een fors aantal oud-studenten bezocht werd, werden woorden van dank uitgesproken. Voorzitter ds H. Koetsveld dankte het drietal en bood hun namens het bestuur een fotocollage van de vier schoolgebouwen aan, die in tien jaar tijd betrokken zijn geweest. Directeur Jan v. d. Wolf bood hun een keuze uit de schoolboeken van het eerste jaar aan, waaronder een handboek der Kerkgeschiedenis. Dat laatste „omdat u gedrieën uit een kerk met een nog erg korte historie” komt. (hilariteit) Ze zijn allen lid van onze kerken.

In een dankwoord schetste dhr. Van Oord kort wat redenen die tot de oprichting van de R.B.S. hadden bijgedragen en gaf hij ook aan waarom

de school steeds zo zijn hart gehad heeft.

E.O.-Jongerenweekend — Aansluitend op de E.O.-Jongerenavond welke gehouden wordt D.V. op zaterdag 16 oktober a.s. in de Irenehal van de Jaarbeurs te Utrecht, organiseert „Ronduit”, de afdeling jongerenprogramma's van de Evangelische Omroep, van donderdag 21 oktober tot en met zaterdag 23 oktober — dus in de herfstvakantie — een themaweekend. Het thema is vrede. Het weekend wordt gehouden in evangelisch ontmoetingscentrum „De Burgh” in Burgh-Haamstede, Zeeland.

Spreker is Henk Binnendijk. Gast-sprekers zijn evangelist J. Kits sr. en een nog onbekende zending(e).

Op het programma staan verder o.m. een strandwandeling en vertoning van de film „De Mantel”.

De kosten bedragen f 50,— voor scholieren, studenten en werkzoekenden en f 100,— voor werkenden.

Opgaven bij E.O.-Ronduit, Postbus 565, 1200 AN Hilversum.

De achtste E.O.-Jongerenavond van 16 oktober begint om 10 uur 's morgens en eindigt rond vier uur 's middags. De toegang is vrij.

Verschenen

J. H. Veeffkind

JEZUS IN GALILEA

(over Lucas 3-9)

112 pagina's f 13,75

Dit eerste deel van een serie van drie boeken over heel Lucas is het 24e deel in de reeks

ZICHT OP DE BIJBEL.

Verkrijgbaar bij de boekhandel en bij

BUIJTEN & SCHIPPERHEIJN

Valkenburgerstraat 106

1011 NA Amsterdam

020 - 2 66 12

Opbouw-uitgave

Voor hulp bij bijbelstudie is uitermate geschikt het boeiende boek van ds M. R. van den Berg:

JEREMIA

profeet tegen de stroom in.

De prijs bedraagt f 10,— (plus portokosten)

Als u het bestelt bij administratie Opbouw, Postbus 84, 3956 ZS Leersum, wordt het boek u, vergezeld van een accept-girokaart toegezonden.

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
T. Hoekstra
Ds. H. de Jong;
Mr. dr. J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds. E. R. Postma;
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36 22,
3704 LP Zeist
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten
35 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementenprijs:

f 40,— per jaar of f 21,— per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Dr. Schaepmanlaan 71,
2104 VC Heemstede.
Tel. 023-285825.

AAFJE VOS

en

HANS LOOYENGA

weduwenaar van Co van der Kooij

en vader van Lolke, Annemarie, Titia, Hannah,
Ruth, Sylvia, Job en David

delen u mee dat zij op zaterdag 23 oktober 1982 om 11.00 uur hopen te trouwen in het stadhuis van Delft.

Wij zijn God dankbaar dat Hij ons aan elkaar heeft willen geven en willen ons huwelijk ook in Zijn Naam beginnen en zalig tot Zijn lof voleinde. Daarom hebben wij in Haren en in Delft kerkelijke voorbede gevraagd. Dat zal zijn op zondag 17 oktober in de Nederlands Gereformeerde Kerk te Haren, P. Wieringaweg 2, om 9.30 uur en op zondag 24 oktober in de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt te Delft, Maerten Trompstraat 29 om 10.00 uur.

Samen met Job en David blijven wij wonen op
Nieuwe Plantage 68
2611 XL Delft.

We vieren de trouwdag in intieme familiekring.
Voor en na de huwelijksvoltrekking in het stadhuis zal de stadsbeiaardier Rien Ritter het carillon van de Nieuwe Kerk tegenover het stadhuis bespelen.

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken folders enz.

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist